

ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԶԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՐԳԸ՝ ՆՈՒՅՆԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԱԲԱՆԱԿԱՆ ՆԵՐՈՒԺԻ ԿԱԶՄԱՎՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾՈՆ

Աստղիկ Չուբարյան

Երևանի պետական համալսարան

Հոդվածը նվիրված է նույնաբանական կառույցների գործաբանական քննությանը ժամանակակից անգլերենում: Մասնավորապես դիտարկվում են նույնաբանական կառույցը կազմող լեզվական միավորները և դրանց իմաստաքերականական առանձնահատկությունները, որոնց միջոցով ձևավորվում է նույնաբանական ասույթի ներակա իմաստը, նրա գործաբանական ներուժը, և արդյունքում մեծանում է ասույթի տեղեկատվական բեռնվածությունը: Տեսական գրականության քննական վերլուծությունը և փաստական նյութի համակողմանի ուսումնասիրությունը հաստատում են, որ լեզվագործաբանական մեթոդը լավագույնս է ծառայում խոսքային գործունեության յուրահատուկ դրսևորումների, այս կամ այն լեզվական միջոցների կիրառման դրդապատճառների և դրանցից բխող հետևանքների վերհանմանը: Մեր դիտարկումները հնարավորություն են ընձեռում փաստելու, որ հաղորդակցական ակտը հաղորդակցության բոլոր մասնակիցների մտադրությունների փոխներգործության արդյունք է, և այդ ակտում ընդգրկված յուրաքանչյուր լեզվական միավոր ծառայում է տվյալ հաղորդակցական դիտավորության իրագործմանը:

Բանալի բառեր. նույնաբանական ասույթ, գործաբանական ներուժ, ներակա իմաստ, հաղորդակցական իրադրություն, ժամանակի քերականական կարգ:

Ներածություն

Ինչպես ցույց են տալիս լեզվաբանության բնագավառում կատարված հետազոտությունները, նույնաբանությունները դրսևորվում են լեզվական տարբեր միավորների (բառեր, նախադասություններ, ասույթներ և այլն) կրկնության տեսքով: Մասնավորապես՝ կրկնվող միավորների միջոցով արտահայտվում է ասույթի ներակա իմաստը, որի արդյունքում մեծանում է ասույթի տեղեկատվական բեռնվածությունը: Այսպիսով՝ լեզվական միավորների կրկնությանը զուգահեռ առաջ են գալիս զանազան թաքնված ներակա իմաստներ, կանխենթադրություններ, որոնք նպատակամիտված են պահպանելու

տեքստի իմաստային ամբողջականությունը: Խոսքաստեղծման ու խոսքընկալման գործընթացում այդ թաքնված իմաստների ձևավորված և ճանաչման մեխանիզմների վերհանումը անգլերեն դիսկուրսի շարահյուսական, իմաստաբանական և գործաբանական առանձնահատկությունների փոխարարբերության տեսանկյունից, մեր համոզմամբ, կարևոր հարցադրում է: Այս նպատակադրմամբ էլ հետազոտության ոլորտ ենք ներմուծել լեզվագործաբանության մեջ շրջանառվող *գործաբանական ներուժ* հասկացությունը, որը սույն հոդվածի շրջանակներում, ըստ էության, առաջին անգամ է կիրառվում նույնաբանության հաղորդակցական արժեքի առնչությամբ: Խոսքաստեղծման գործընթացում խոսողը ընտրում է որոշակի լեզվական միջոցներ՝ խոսքընկերոջ վրա ներազդում գործադրելու իր մտադրությանը համապատասխան: Հենց դա էլ ասույթի գործաբանական ներուժն է, որը կարելի սահմանել որպես ասույթի՝ տվյալ տեղեկատվության հասցեատիրոջ վրա նպատակաուղղված ներազդում իրականացնելու ունակություն: Շարահյուսական մակարդակում գործաբանական ներուժը հիմնականում ձևավորվում է շարահյուսական կառույցի մի մասի կամ ամբողջի կրկնությամբ: Ցանկացած ասույթ արտաբերվում է որոշակի հաղորդակցական ազդեցության ակնկալիքով, դրանով էլ բացատրվում է այն փաստը, որ գործաբանական ներուժը ասույթի բովանդակության կարևորագույն բաղադրիչն է: Ունենալով շարահյուսական պարզ կաղապար՝ նույնաբանական կառույցները բովանդակային առումով այնուամենայնիվ բազմաշերտ են: Իմաստային այդ բազմաշերտությամբ էլ պայմանավորված է թվացյալ պարզունակ նույնաբանական կառույցների հսկայական գործաբանական ներուժը, որը բացահայտվում է խոսողության ընթացքում ներլեզվական և արտալեզվական գործոնների ազդեցությամբ: Նման ներլեզվական միջոց է նաև նույնաբանական կառույցի բայական անդամի ժամանակի քերականական կարգը:

Քայական անդամի դերը նույնաբանության գործաբանական ներուժի ձևավորման գործընթացում

Նույնաբանական կառույցների ճնշող մեծամասնությունը, ինչպես ցույց է տալիս մեր փաստական նյութը, ներկա ժամանակով է գործածվում, իսկ անցյալ կամ ապառնի ժամանակաձևով նույնաբանությունները զգալիորեն փոքր տոկոս են կազմում: Պատճառներից հիմնականը թերևս այն է, որ ներկա ժամանակով դրված շատ նույնաբանություններ իրենց բնույթով վերաբերում են ոչ միայն տվյալ պահին, այլև ընդհանրապես թե՛ անցյալին և թե՛ ապագային: Օրինակ.

An ape is an ape, a varlet's a varlet, though they be clad in silk or scarlet; A woman is a woman; A robot is only a robot; White is white and black is black; East is East and West is West; A boy is a boy; Cash is cash; Food is food; A title is still a title, I am who I am; When he yells he yells.

(Buzzle 2014)

Այս բոլոր օրինակներում խոսքը միայն տվյալ պահին տեղի ունեցող դեպքերի կամ իրավիճակի մասին չէ, որոնք ճիշտ են միայն այդ պահին: Ներկա ժամանակը ընդգրկում է մաս անցյալն ու ապագան, և տվյալ նույնաբանությունը ճիշտ է ընդհանրապես: Իհարկե, գոյություն ունեն մաս նույնաբանություններ, որոնք կիրառվում են անցյալ կամ ապառնի ժամանակաձևով: Հետաքրքիր է *will*-ի կիրառությունը նույնաբանական կառույցներում: Օրինակ՝ *Teachers will be teachers; Boys will be boys*: Այս պարագայում ապառնի ժամանակը ոչ թե մատնանշում է մի գործողություն կամ իրավիճակ, որը տեղի կունենա ապագայում՝ խոսելու պահից հետո, այլ կիրառվում է՝ հատուկ շեշտելու, որ տվյալ անձը (տվյալ դեպքում՝ ուսուցիչներն ու տղաները) ունի այնպիսի հատկանիշներ, որոնք ոչ միայն ճիշտ են բոլոր ժամանակների համար, այլև երբեք ու երբևէ չեն փոխվելու: Այսինքն՝ ապառնի ժամանակը կիրառվում է ոչ թե այն պատճառով, որ իրավիճակը չի վերաբերում ներկային, այլ որովհետև այս պարագայում առանձնահատուկ շեշտվում է որևէ հատկանիշի անփոփոխ լինելը: Հարկ է նշել, որ *NP will be NP* կաղապարը անհամատեղելի է անշունչ առարկաների հետ, և դժվար է պատկերացնել, օրինակ, *Carrots will be carrots* նույնաբանական կառույցը որևէ համատեքստում: Լևինսոնը (1983:111) և Վերծրիցկան (2003:424) գտնում են, որ ապառնի ժամանակով կիրառված նույնաբանությունն արտահայտում է համակերպվածություն և չանհանգստանալու կոչ անում (*Either John will come or he won't*): Ըստ նրանց՝ նույնաբանությունը նշանակում է, որ մենք չենք կարող իմանալ՝ Ջոնը կգա, թե ոչ, և ոչինչ չենք կարող անել՝ ինչ-որ կերպ դա փոխելու համար, թեպետ կարծում ենք, որ գուցե դա վատ է: Սակայն այդ մասին պետք չէ մտածել, որովհետև չենք կարծում, թե կարող ենք այնպես անել, որ կանխենք լինելիքը: Մեր համոզմամբ՝ թեպետ նշված նույնաբանության տվյալ մեկնաբանությունը իրավունք ունի ճիշտ լինելու, սակայն, միևնույն է, մեծապես կարևոր է բայական անդամի բառային իմաստը՝ մեկնաբանության հիմնավոր լինելու տեսանկյունից: Եթե այս նույն կաղապարում *come* բայը փոխարինենք *kill* բայով, ապա պատկերը զգալիորեն կփոխվի (*Either he will kill us or he won't*): Այս պարագայում թերևս անհնար է խոսել հանդուրժողական ու չանհանգստացող կեցվածքի մասին: Ընդհակառակը՝ խոսողը արտահայտում է հուսա-

հատության ու դատապարտվածության զգացում, նրա խոսքը փոխանցում է անորոշություն ու տագնապ:

Դիտարկենք ևս մեկ օրինակ:

*This error of reasoning reduces a complex issue to only two choices: **Either I will pass this exam or... I won't.***

(Quizlet 2015)

Այս օրինակում ուսանողը, որը անհաջողության է մատնվել և վերջին քննության հնարավորությունն է օգտագործում, գիտակցում է պահի լրջությունը: Վերոնշյալ նույնաբանությունը կարող ենք մեկնաբանել որպես մի մարդու խոսք, ով լիովին հասկանում է պատասխանատվությունն ու ընդառաջ է գնում իր վերջին հնարավորությանը: Հետաքրքրական է նույնաբանական կառույցի երկրորդ հատվածը: Այն առաջին հատվածից բաժանված է բազմակետով, ինչը առոգանական դադարի նշան է: Ենթադրվում է, որ հենց այս մի քանի վայրկյան տևող դադարը արտահայտում է իրավիճակի ճակատագրական ու ծանր լինելը:

Վերժիցկան նաև տարբերակում է ապագայի և անցյալի իրադարձություններին վերաբերող նույնաբանություններ, որոնցում բայական անդամը ներկա ժամանակով է: Ապագային վերաբերող նույնաբանությունները ներակայում են ապագա իրադարձությունների անհայտ և անորոշ լինելու իմաստը և արտահայտում են ֆատալիստական վերաբերմունք: Օրինակ.

*I love to play the game no matter if it's here in New Jersey or if it's where everybody's speculating. So **whatever happens happens.** I have no say in it. I'm just an employee.*

(Insidehoops 2014)

Այստեղ խոսողն ընդունում է ապագա իրադարձությունները՝ հասկանալով, որ դրանք անվերահսկելի են:

Անցյալի մասին խոսելիս նույնաբանությունները ներակայում են անդառնալիության իմաստ. ինչ եղել է, այլևս հնարավոր չէ փոխել:

*We can't change what has happened. **What's done is done.** If we want to get healthy, we must forgive ourselves and others.*

(Ehow 2015)

Այժմ անդրադառնանք մի քանի նույնաբանական կառույցների, որոնց բայական անդամը անցյալ ժամանակաձևով է կիրառվում: Դիտարկենք օրինակը.

First of all there are some real fundamental differences between the “old” phones and today’s phones. In the 60’s a phone was a phone. Nothing more. They were used to make and receive calls. No fancy stuff!

(Engineer 2013)

Այս օրինակում 60-ականների հին հեռախոսը համեմատվում է ներկայիս բազմաֆունկցիոնալ հեռախոսի հետ: Ընդ որում՝ *a phone was a phone* կառույցը ակտիվացնում է այն միտքը, որ այն ժամանակ հեռախոսին բնորոշ էին հենց այն գործառույթները, որոնք դրա ամենատեղական բաղադրիչներն են, ու առանց որոնց այն չի լինի հեռախոս: Այստեղ, ինչպես նաև նախորդ քննված նույնաբանական կառույցներում, գործում է Վորդի և Հիրշբերգի (1987; 1991) ալլոնտրանքային տարբերակների բացառման սկզբունքը: Այսինքն՝ լսողը հասկանում է, որ խոսողը բացառում է *A phone was a TV* կամ *A phone was a radio* ալլոնտրանքային տարբերակները՝ հեռախոս սարքի մեջ ներառելով այն ամենաբնորոշ հատկանիշները, որոնք հատուկ են բացառապես նրան՝ զանգ կատարել և զանգ ընդունել: Այնուհետև հեռախոսի այսպիսի մոդելը համեմատվում է արդի հեռախոսների հետ ու նշվում հենց այն, ինչը տարբերություն է ստեղծում նախկին ու ներկայիս հեռախոսների միջև՝ *fancy stuff*:

Ստորև բերվող օրինակում, որտեղ նույնաբանությունը գործածվում է համեմատական գործառույթ իրականացնելու նպատակով, *x was x* կաղապարով կիրառված նույնաբանությունը համեմատվում է *x was not y* կաղապարի հետ.

It was a time of innocence, and fun. A time when a kid was a kid and an X-ray was not for candy.

(Cinema Invisible 2015)

Այս օրինակում ունենք համեմատության մի քանի մակարդակ: Մի կողմից՝ անցյալի երեխան համեմատվում է այսօրվա երեխայի հետ, անցյալի *X-ray* (ռենտգենյան ճառագայթ) հասկացությունը՝ այժմյանի հետ, իսկ մյուս կողմից՝ անցյալի ու ներկայի երեխաների միջև եղած տարբերությունը զուգահեռվում է անցյալի ու ներկայի ռենտգենյան ճառագայթի հետ (տվյալ դեպքում նշվում է, որ ռենտգենյան ճառագայթը անցյալում քաղցրավենիք չէր, ինչն էլ

թույլ է տալիս ենթադրել, որ այժմ *X-ray* անունով քաղցրավենիք կա): Արդյունքում ընտրելով անցյալ ժամանակաձևով նույնաբանական կառույց՝ խոսողը նպատակ է հետապնդում դիմացիմին փոխանցելու իր ոչ այնքան դրական վերաբերմունքը կամ մտքերը ժամանակի ընթացքում տեղ գտած այդ փոփոխությունների վերաբերյալ:

Անդրադառնանք մեկ այլ օրինակի.

When men were men...

(Thought Catalog 2015)

Այս նույնաբանությունը կարելի է մեկնաբանել հետևյալ կերպ. խոսողը կիրառում է անցյալ ժամանակաձև՝ այդպիսով ընդգծելով ներկայի ու անցյալի միջև ջրբաժանը: Նա գոյականը գործածում է հոգնակի թվով: Սա խոսքին տալիս է ընդհանրական բնույթ, այսինքն՝ ասվածը չի վերաբերում որևէ կոնկրետ անձի: Կարևոր է բազմակետի կիրառությունը: Տվյալ դեպքում այն տեղ է թողնում ենթադրելու, որ խոսողն իր միտքը կիսատ է թողնում՝ համարելով, որ լսողը կամ ընթերցողը ինքը կհասկանա շարունակությունը: Լսողը կարող է մեկնաբանել, որ նախկինում տղամարդիկ ունեին այնպիսի հատկանիշներ, որոնք սովորաբար համարվում են տղամարդկանց առավել բնորոշ: Թե ինչպիսի հատկանիշներ նա կհամարի առավել բնորոշ տղամարդուն՝ քաջություն, կոպտություն, դաժանություն, ագրեսիվություն թե մեծահոգություն, նրբանկատություն, զիջողամտություն, հանդուրժողականություն ու համբերատարություն, կախված կլինի խոսքային իրադրությունից: Պետք չէ իհարկե բացառել, որ լսողի աչքերում տղամարդուն առավել բնորոշ հատկանիշները կարող են լինել և՛ քաջությունը, և՛ նրբանկատությունը, այսինքն՝ սուբյեկտիվ ընկալման ու անհատական պատկերացումների գործոնը բավական ծանրակշիռ է, ու դժվար կլինի գտնել այլընտրանքային ամենատեղին տարբերակը: Ինչևէ, հաջորդ կարևոր կետը այս նույնաբանության ուսումնասիրության մեջ նույնաբանական կառույցի կարծրատիպային նշանակության առկայությունն է: Տվյալ պարագայում *տղամարդ* հասկացության մասին տեղեկությոնը հենց այն է, ինչը խոսողը/գրողը ու լսողը/ընթերցողը կիսում են, կամ խոսողը ենթադրում է, որ կիսում են, կամ առնվազն խոսողը բացառում է լսողի/ընթերցողի՝ այդ տեղեկությոնին բացարձակապես տիրապետելու հավանականությունը: Շարունակելով քննել նույնաբանության տվյալ նմուշը կարծրատիպային դիրքորոշման տեսանկյունից՝ կտեսնենք, որ երկրորդ անվանական անդամը լրացնում է առաջին անդամին: Երկրորդ անվանական անդամը ենթադրում է հատկա-

նիշների որոշակի համակարգ, որը բնորոշ է առաջին անվանական անդամին: Սակայն միանշանակ ընկալել, թե որն է եղել տվյալ նույնաբանությունը կիրառողի հաղորդակցական նպատակը կամ նպատակները, բավականին բարդ է: Տվյալ նույնաբանությունը կարող է մեկնաբանվել հետևյալ կերպ. նախկինում ամեն ինչ հիանալի էր, իդեալական, շրջապատում ամեն ինչ ներդաշնակ էր, խնդիրներ չկային, նույնիսկ ձյուն ու կարկուտ երբեք չէր գալիս, և բոլորը գոհ ու երջանիկ էին: Այսպիսի մեկնաբանություն անելու համար հատկապես հիմք կարող է ծառայել նույնաբանությունը եզրափակող բազմակետը, որն ըղձական երանգ է հաղորդում կառույցին:

Այժմ ավելի մանրամասն անդրադառնանք սույն օրինակում կիրառված բազմակետին: Վերջինս, անկասկած, շարունակություն է պահանջում: Այսինքն՝ շարունակություն, որը բխում է ինքն իրենով սահմանվող կառույցից: Այստեղ պետք է արձանագրել, որ սա հակասում է Վերծրիցկայի (1991) այն կարծիքին, թե նույնաբանություններն ունեն թեման փակող, եզրափակող գործառույթ (topic-closing function): Մեր օրինակում տեսնում ենք հակառակը: Կախման կետը նույնաբանության առաջ քաշած միտքը շարունակելու տարբերակների լայն հնարավորություն է տալիս: Եթե բազմակետը փոխարինենք վերջակետով, ապա գուցե այդ դեպքում նույնաբանական կառույցը կունենա թեման, խոսակցությունը եզրափակող բնույթ: Իսկ եթե բազմակետը փոխարինենք բացականչական նշանով, ապա կառույցը կարող է ձեռք բերել հիացական կամ նույնիսկ հեզմական իմաստ: Այդ դեպքում արդեն ըղձական բաղադրիչը դուրս է մնում:

Եվ այսպես, երբ բազմակետը փոխարինում ենք վերջակետով կամ բացականչական նշանով, ապա արձանագրում ենք գործառույթային և իմաստային տարբերություններ: Երբ փորձում ենք մեկնաբանել այդ տարբերությունները, մտապատկերում կամա թե ակամա հայտնվում է մի իրավիճակ, որի մեջ նույնաբանության տվյալ մեկնաբանությունն արդարացված է: Այսինքն, քանի որ կետադրությունը կոչված է առավել պարզորոշ ու մատչելի կերպով փոխանցելու գրողի մտքերն ու զգացմունքները, ապա այն ունի որոշակի սուբյեկտիվության տարր: Հետևաբար այդ սուբյեկտիվությունը գրողից անցնում է նաև նրա գործածած նույնաբանությանը: Խոսողը/գրողն իր վերաբերմունքն արտահայտելու համար հիմնվում է տվյալ խոսքային իրավիճակից բխող նախապայմանների վրա: Որևէ խոսքային իրավիճակում գրուցակիցների խոսքը պետք է կապակցված, փոխլրացնող լինի: Այսինքն՝ խոսքի երանգավորումը, ինչն արտահայտվում է կետադրության, ինչպես նաև հնչերանգի միջոցով,

կախված է համատեքստից: Այժմ փորձենք նույն նույնաբանությունը դիտարկել արդեն համապատասխան համատեքստերում:

1. *When men were men...I remember how they would put at stake all they had to impress their beloved ones. (FL, MM:156)*

2. *A: The enemy armies are at the gates and there is hardly any resistance expected on our side. What a disgrace!*

*B: Our grandfathers would feel utterly ashamed now were they alive. Our city used to be the fear of enemies **when our men were men.** (FL, MM:38)*

3. *A: It seems the whole world crumbles down. The economy goes to hell, there is no decent education, no properly thought policy and all seems to be a big mess! And all because women have started to penetrate into spheres where they had no business to do before! And that's also because men have given up their positions and become too docile and so called tolerant!*

*B: Oh yes, of course. And all was perfect and ideal when women were stuck into kitchens and **when men were men!** (FL MM:18)*

Բերված երեք օրինակներից առաջինում խոսողը կարծես ավստասանքով է տրվում անցյալի վերհուշին: Նա հիշում է անցած ժամանակներն ու տղամարդկանց վարքագիծը այդ ժամանակներում: Բազմակետը ու դրան հաջորդած վերհուշը շարունակելի լինելու տպավորություն են թողնում: Ակնհայտորեն ջրբաժան է դրվում անցյալի ու ներկայի միջև՝ բացահայտ կերպով նախապատվություն տալով անցյալին: Ըստ որում՝ այս դեպքում նույնաբանական կառույցի միջոցով խոսողը/գրողը կարծես ներմուծում է քննարկման նոր թեմա՝ ակնկալելով իր խոսընկերոջ արձագանքը: Այսպիսով՝ նույնաբանությունը դառնում է այն առանցքը, որի շուրջ ենթադրաբար ծավալվելու է խոսընկերների հաղորդակցությունը:

Երկրորդ հատվածում B-ն կրկին հիշում է անցյալը, բայց արդեն կոնկրետ համեմատություն ու տարբերություն ցույց տալու բացահայտ ցանկությամբ: Նա ներկայացնում է նախնիների հզոր կերպարն ու խոսքը ամփոփում նույնաբանությամբ: Այստեղ նույնաբանությունը հանդես է գալիս որպես եզրակացություն: Այն կարծես հակիրճ բանաձևում է խոսողի մինչ այդ արտահայտած միտքը: Տվյալ դեպքում վերջակետի կիրառությունը հենց բխում է խոսողի ասելիքի տրամաբանությունից: Նա, կատարելով համեմատություն ու ցույց տալով իրենց քաղաքի հզոր անցյալը, վերջում նշում է այդ հզորության պատճառը, որը և դառնում է նրա ամփոփիչ արտահայտությունը:

Երրորդ օրինակում A-ն բողոքում է ներկա հասարակական, տնտեսական վիճակից և որպես այդ ամենի պատճառ տեսնում է կնոջ հայտնվելը հասարակական-քաղաքական կյանքի այնպիսի ոլորտներում, որոնք նախկինում բացառապես եղել են տղամարդկանց գերակայության ներքո: Ու այս երևույթի մեղավորը նա համարում է հենց տղամարդկանց, ովքեր, իր կարծիքով, չափազանց հլու և հանդուրժող են դարձել, ու դժվար է իրական տղամարդ գտնել: Դիմացիներ հեզնում է նրան՝ ասելով, որ անցյալում, իհարկե, ամեն ինչ իդեալական ու դրախտային էր, և ամեն ինչ պարզապես հոյակապ էր, քանի որ տղամարդիկ տղամարդ էին: Այստեղ միտումնավոր չափազանցում կա, քանի որ թե՛ խոսողին, թե՛ իր խոսակցին հայտնի է, որ նույնիսկ եթե ընդունենք, որ անցյալում որոշ բաներ ավելի լավ են եղել, այնուամենայնիվ ամեն ինչ հեռու է եղել իդեալական համարվելուց: Եվ նույնիսկ եթե տղամարդիկ, այսպես ասած, իրոք տղամարդ էին, միևնույնն է, շատ խնդիրներ կային: Հենց այս հեզմանքն առավել շեշտված արտահայտելու համար B-ն օգտագործում է բացականչություն, որը արտահայտվում է բացականչական նշանով՝ այդպիսով է չ ավելի վստահեցնելով, որ անցյալում ամեն բան կատարյալ էր, երբ կանայք խոհանոցից դուրս չէին գալիս, իսկ տղամարդիկ էլ տղամարդ էին: Այստեղ նույնպես նույնաբանությունն իրացնում է թեման եզրափակող գործառույթ:

Եզրակացություն

Ուսումնասիրելով բերված օրինակները և ի մի բերելով դրանց քննության արդյունքները՝ կարելի է փաստել, որ նույնաբանական կառույցի գործաբանական ներուժի կազմավորման գործում մեծ է բայական անդամի ժամանակի քերականական կարգի դերը խոսողի այս կամ այն հաղորդակցական նպատակը արտահայտելու գործում: Կախված իր հաղորդակցական նպատակից՝ խոսողը տվյալ խոսքային իրադրությունում նախապատվություն է տալիս նույնաբանության այս կամ այն շարահյուսական կադապրին՝ ընտրելով տվյալ գոյականի և բայի իմաստաբերականական հարացույցից իր մտադրությանը համապատասխանող ձևը: Հոդվածում իրականացված վերլուծությունը նաև հնարավորություն է տալիս խոսելու նույնաբանական կառույցների տեքստակազմիչ գործառույթի մասին: Վերջիններս ոչ միայն թեման եզրափակող, ամփոփող գործառույթ ունեն (ինչպես նշում են որոշ լեզվաբաններ), երբ նրանցում խոսացվում է խոսողի հաղորդակցական մտադրությամբ պայմանավորված տեղեկույթը, այլև կարող են ներմուծել նոր թեմա՝ տվյալ խոսքային իրավիճակի պահանջներից ելնելով, և դառնալ հաղորդակցության առանցքը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Levinson, S.C. (1987) *Politeness: Some Universals in Language Usage. Part of Studies in Interactional Sociolinguistics*, Cambridge: CUP.
2. Levinson, S.C. (2000) *Presumptive Meanings. The Theory of Generalized Conversational Implicature*. Cambridge, MA: The MIT Press.
3. Levinson, S. (2005) *Pragmatics*. Cambridge: CUP.
4. Ward, G. and Hirschberg, J. (1991) *A Pragmatic Analysis of Tautological Utterances*. // *Journal of Pragmatics* 15. Cambridge: CUP.
5. Ward, G. and Hirschberg J. (1987) *On Pragmatic Wars and Tautological Battles*. / Paper presented at the Linguistic Society of America Annual Meeting, San Francisco, pp. 65-82.
6. Wierzbicka, A. (2003) *Cross-Cultural Pragmatics – The Semantics of Human Interaction*. Berlin: Mouton de Gruyter.

ԳՐԱԿԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ

1. FL MM – Foxhall, L. (2010) *When Men Were Men: Masculinity, Power and Identity in Classical Antiquity*, Leicester-Nottingham Studies in Ancient Society.
2. *Buzzle*. Available at: <<http://www.buzzle.com/articles/tautology-examples.htm>> [Accessed September 2014].
3. *Cinema Invisible*. Available at: <<http://cinemainvisible.org/fci-2014/when-a-kid-was-a-kid/>> [Accessed August 2015].
4. *Ehow*. Available at: <http://www.ehow.com/how_4859074_move-after-failure.html> [Accessed July 2015].
5. *Engineer*. Available at: <<http://www.engineer-exchange.com/content/view/>> [Accessed December 2013].
6. *Insidehoops*. Available at: <<http://www.insidehoops.com/kidd-interview-022207.shtml>> [Accessed July 2014].
7. *Quizlet*. Available at: <<https://quizlet.com/96312371/engl-103-midterm-flash-cards/>> [Accessed July 2015].
8. *Thought Catalog*. Available at: <<http://thoughtcatalog.com/josh-gondelman/2013/07/im-glad-i-didnt-live-when-men-were-men/>> [Accessed July 2015].

Pragmatic Potential of Tautologies and the Grammatical Category of Tense

The article is devoted to the study of the pragmatic potential of tautologies in Modern English. It is particularly shown how by virtue of certain linguistic means and their semantic-grammatical peculiarities these utterances convey much more than it is said, which in its turn increases their communicative import. The analysis of the factual material from a pragmatic perspective reveals that communicative act is the result of the interaction of the interlocutors' communicative imports. The choice of a given linguistic structure is meaningful and aims at realizing a certain communicative intention.

О роли грамматической категории времени в образовании прагматического потенциала тавтологий

Статья посвящена изучению прагматического потенциала тавтологических высказываний в современном английском языке. В частности, рассматривается роль языковых единиц и их семантико-грамматических особенностей при образовании имплицитности тавтологии, в результате чего увеличивается ее смысловая нагрузка. Коммуникативно-прагматический анализ фактического материала показывает, что коммуникативный акт результат взаимодействия коммуникативных намерений коммуникантов. Выбор той или иной конструкции всегда мотивирован и направлен на реализацию данной коммуникативной интенции.